

vuje vse, kar premore, da dostojno proslavi poroko svojega sina ali hčere. Pri boljših posestnikih pa traja „gostovanje“ po več dni. Razvili so se običaji in nekaki obredi za gostije, katere učenjaki študirajo, da bi iz njih spoznali značaj ljudstva. Še večje slavnosti so „primicije“, to je gostija o priliki prve sv. maše, katero poje novo posvečeni duhovnik. Odkar je mladi „gospod“ v bogoslovju, že štedijo sorodniki in znanci za veliki dan primicije. Ta redi svinjo, oni vola, tretji čuva polovnjak dobrega vina, vsak prispeva po svojih močeh, da je slavnost čim bolj sijajna. Od blizu in daleč pridejo sorodniki in znanci, na okrašenih vozovih se peljejo v cerkev, možnarji pokajo, ljudje slavijo in se veselijo, skupno molijo in pojejo, godbe ne sme manjkati, tudi zaraja in zapleše se na travniku blizu „veselja doma.“

To je vendar strahovita potrata: na marsikateri gostiji se zapravi toliko, da bi mladi par mogel leto in leto živeti s tem, kar se je brez potrebe potrošilo v 2 do 3 dneh. Mladi duhovnik bi v prvih letih kaplanovanja mnogokrat bil vesel, če bi imel le del tega, kar je požrla primicija. In vendar si ljudje ne dajo vzeti gostij, primicij in drugih slavnosti. Še ptujski socialni demokrati so svojega župana slavili s šampanjcem, na Bregu pa so celo streljali, ko je bil njihov župan potrjen.

Pretekli teden je naš kralj, predstavnik cele države, obhajal svojo zaroko in v Mariboru je vojaštvo ta dogodek proslavilo z veliko slavnostjo. Pri tej priliki pa so se baje slišale razne kritike, ljudje so računali, koliko stane vsak od 21 strelcev, ki so bili oddani, ter so se zgražali nad to potrato. Ne vemo, ali je to zgražanje bilo odkritosrčno, ali dotičniki še nikdar niso zapravljali na gostijah in drugih slavnostih. Gotovo pa je, da te kritike niso bili umestne. Kraljeva zaroka je dogodek, ki se tiče cele države, zato se tudi mora slaviti v vseh delih države. S takšnimi slavnostmi prebivalstvo dokazuje svoje državno čustvovanje, državna misel se utrjuje in krepi. Če so se med vojno pri vsaki „zmagi“ prirejale bakljade in druge svečanosti, tem bolj so umestne in potrebne slavnosti o veselih dogodkih, kakor je kraljeva zaroka in poroka, ki utrjuje stališče naše države.

Jugoslovani ! Jugoslovanke !

Janko Vučak, karvarnar v Ptuju nam piše:

Povodom obletnice aneksije našega Primorja po Italiji, od časa, ko je zasedel nenasitni sovrag naše kraje tam ob Adriji.

Udarec za udarcem je padal in še pada po naših, že itak krvavečih plečih. Sinje nebo je zažarelo, goreli so narodni demovi, gorele vasi. Narod prevzet od groze, je nemo stiskal pesti, njegova duša je hlepela po maščevanju. Ječe so se polnile, obup je objemal mučenca in v tem obupu je izpel roke proti nam osvobodjencem, ter šepetal molitev za osvoboditev.

novicah, toda profesor splošne zgodovine Dr. Weiß, avtor znane svetovne zgodovine, mu je odsvetoval hoditi tja — v Černovicah pijejo ljudje žganje. — Tudi profesor juridične fakultete Demelius mu je odsvetoval. Prevezel je službo asistenta na „Münzen- und Antikenkabinet-u“ na Joaneju v Gradcu, kjer se je nam nameraval popolnoma posvetiti arheologiji. Toda l. 1868. je ustanovil štajerski deželni zbor več meščanskih šol: v Voitsbergu, Judenburgu, Hartbergu, Fürstenfeldu in v Radgoni, katerim je hotel dati značaj srednjih šol. Zato se je pobrigal za učne moči z vseučiliščno izobrazbo. Ferk je prevzel 1. novembra 1869 mesto za geografijo, zgodovino in nemščino na meščanski šoli v Fürstenfeldu, ker na Joaneju ne bi bil imel prilike napredovati. Tam je služboval 3 leta, kjer se je 10. februarja 1872 tudi oženil. Nato je 2 leti služboval na meščansko šoli v Judenburgu, l. 1874. pa je

Jugoslovani ! Jugoslovanke !

Srce se kriči človeku od gnjeva, ko čita dan za dnem o strašnih grozotah, ki se vprijarjajo nad našim ljudstvom tam ob Adriji in onstran Karavank. To kar smo si sezidali v teku desetletij v potu svojega obraza, to nam je dvatisočletni kulturonošec vpepelil v eni noči. Kot hijene, žejne krvi, so kričale množice, videč, da plamen objema našo trdnjavo, naš dom. Z ognjem in mečem mislijo končati sleherni naš živelj tam preko z ostudno gonjo nameravajo iztrebiti naše ljudstvo z rodnih tal in s tem izbrisati vsako sled, da je nekdanj tu bival narod, ki je govoril slovenski jezik. Fašistovske druhali mučijo, morijo in preganjajo naše ljudstvo, ki je vsak trenutek v nevarnosti svojega življenja. Toda naše ljudstvo je trdno. Ne zgane ga vihar italijanske besnosti.

Z mirno roko vodi krmilo svoje ladjice po razkurkanem valovju. Ono vidi samo en cilj, vidi samo zvezdo vodnico, katera ga vodi k vstajenju — k osvoboditvi.

Bratje in sestre !

Med nami se nahaja še mnogo takih, ki se še daudanes ne zavedajo, da ječi polmilijonski narod pod tujim jarmom. Da pa se temu ljudstvu kolikortoliko obelodani položaj naših trpečih bratov tam preko in da istemu vcepi sočustvovanje do naroda, ki trpi muke in se zvija pod krutimi udarci, katere mu zadaje neusmiljeni tiran, to je naša sveta dolžnost.

Jugoslovanskemu narodu pa vzklikamo: Narod, vzdrani se ! Posnemaj, podpiraj „Jugoslovensko Matico“, bodi ji zvest, stoj ji ob strani v teh težkih časih, da bomo enkrat dosegli to, po čemer hrepeni srce vsakega Jugoslovana.

Gospodarstvo.

Repica.

Repico zamenjujejo čestokrat z ogrščico. Pri opisu ogrščice je bilo že omenjeno, da je repica bolj repnata, ogrščica pa bolj zeljnate zvrsti. Repica da tudi drobnejše in manj olja vsebuje seme, kakor ogrščica; prednjači pa v tem, da preje zori in da se zadovoljuje z manj ugodnim podnebjem in s slabejšo zemljo ter je proti raznim škodljivcem bolj odporna.

Tudi pri repici razlikujemo jaro in ozimno. Ozimna se seje v istem času, kakor ogrščica, jara pa koncem maja ali celo po kaki rani strni n. pr. po ozimnem ječmenu. Če se seje v vrstah naj bodo te 30 do 50 cm druga od druge.

Na 1 ha se rabi semena ozimne repice nekako 10 kg pri setvi v vrstah, širom pa okoli 12 kg; pri jari bo pa treba vzeti v obeh slučajih približno eno tretjino več.

Način pridelovanja, oz. oskrbovanja in žetve je enak onemu pri ogrščici.

Ozimna repica da na 1 ha 8 do 16 q semena in 18 do 30 q slame, jara pa 4 do

prišel na spodnjo gimnazijo v Ptuj. Po tej poti se upal je priti na višjo gimnazijo. To se je zgodilo po enem letu, ko je dobil mesto na moškem in ženskem učiteljišču v Gradcu. Od tod je prišel na drugo državno gimnazijo v Gradcu in je stopil 1. avgusta 1905 v pokoj. Sedaj živi v Gradcu.

Ob upokojitvi so mu podelili naslov „cesarskega svétnika“, katerega pa je odklonil in v graških dnevnikih „Tagespošti“ in „Tagblattu“ izjavil, da želi, naj ga imenujejo samo profesorja. Ferk je tudi častni član historičnega društva v Gradcu, muzejskega društva v Mariboru, častni občan občin Gamlitz, Ratsch in Hajdina. V počitnicah je rad potoval, bil je v Italiji in v Švici. Navadno jih je pa porabil za poučevanje rimskih cest v štajerski Sloveniji, kjer je veliko kopal, deloma iz lastnih, deloma iz deželnih sredstev. Predvsem pa je arheološko preiskoval nekdanji Poetovio. Njegovi izsledki so tvorili temelj poznejšemu

8 q semena in 10 do 18 q slame. Slama je uporabna za nastelj. Repično seme vsebuje nekoliko odstotkov manj olja, kakor ogrščino, zato ima tudi nižjo ceno.

Repično olje se lahko rabi v enake svrhe, kakor ogrščino; njene prge so istotako dobro krmilo.

* * *

Slično obdelovanje kakor ogrščica in repica zahtevata oljčnici ridžek in bela gorčica. Sta to jarini, ki se sejata koncem aprila, začetkom maja in ki uspevata tudi v manj gnojni, peščeni ali prodnati zemlji.

Razni škodljivci, posebno živalski ju ne napadajo posebno.

Donos teh dveh je pa tudi dosti manjši in pride njih pridelovanje le tam v poštev, kjer prvi dve oljčnici ne uspevate. Zupanc.

Trošarine prosto kuhanje žganja.

Trošarine prosto kuhanje žganja za domačo potrebo smo imeli v Sloveniji — razen Prekmurja — že izza leta 1845; v Prekmurju in v ostalih „prečanskih“ pokrajinah naše kraljevine se je pa uvedla ta ugodnost šele z dnem 20. septembra 1920, ko je stopil v veljavo zakon o proračunu za leto 1920/21. V Srbiji še danes ne poznajo trošarine proste žganjekuhe, ker tam za kuhanje žganja sploh ne plačujejo nobene trošarine.

Novi predpisi o trošarine prostem kuhanju žganja so vkljub njih veliki važnosti še precej malo poznati, zato menimo, da bomo ustregli mnogim našim čitateljem, ako te predpise natančneje obravnamo.

A. Kdo sme kuhati žganje trošarine prosto ?

Trošarine prosto sme kuhati žganje za domačo potrebo vsakdo, ki je pridelal snovi, iz katerih želi kuhati žganje, sam, če ne izdeluje začinjenih tekočin in če ne prekuhava žganja za druge.

Trošarine prosto smejo kuhati žganje po novih predpisih torej tudi gostilničarji, trgovci itd., ki prodajajo alkoholne tekočine, ne izdelujejo pa „začinjenih tekočin“ likerjev, ruma, rozolije, grenčic, krem itd.

Pod onimi, ki „prekuhavajo žganje na tuj račun“, (za druge) se ne razumevajo morda oni, ki kuhajo žganje drugim proti plačilu, temveč le oni destilatorji, ki žganje za druge prežigajo (rektificirajo). Takih destilatorjev v Sloveniji ni mnogo, ako je sploh kateri.

Žganje se sme kuhati trošarine prosto le iz „lastnih proizvodov.“ — Snovi, iz katerih želi kdo kuhati žganje, mora torej dotičnik sam pridelati. Generalna direkcija posrednih davkov je s posebno naredbo pojasnila, da se sadje, vzeto v zakup, ne more smatrati za lastni proizvod zakupnika in da se zato zakupniku sadja ne sme dovoliti, da bi kupal iz tega sadja žganje trošarine prosto. Seveda je mišljen tu le slučaj, da se je vzelo v zakup celo posestvo, in da se je pridelalo sadje na tem posestvu.

Tudi užitarjem, ki dobijo za preužitek sadje, se ne more dovoliti, da bi ga pokuhali

uspešnemu izkopovanju na našem ozemlju. Babil se je tudi z obsežnimi narodopismimi in jezikovnimi študijami, posebno preiskoval pripovedke, običaje in navade naših krajev, keltske, latinske, slovenske in nemške jezikovne idiome, o katerih ima zbrano bogato rokopisno zbirko. Žalibog sedaj ne more biti objavljen ta bogati material, ker so tiskovne cene tako nenavadno poskočile. Izmed njegovih znanstvenih del imenujemo: 1. Erläuterungen zu Schillers „Kassandra“ (Ptujski gimnazijski program). 2. Über Druidismus in Noricum. 3. Eine keltische Festung bei Peggau. 4. Vorläufige Mitteilungen über das römische Straßenwesen in Untersteiermark. 5. Volkstümliches aus dem Reiche der Schwämme. Svojo knjižnico, ki šteje nad 4000 zvezkov in svojo zbirko portretov, tudi okoli 4000 števil, je podaril Ferk graškemu Joaneju.

(Dalje prihodnjič.)